

POLSKI UNIWERSYTET NA OBCZYŹNIE
W LONDYNIE

ZESZYTY NAUKOWE

SERIA TRZECIA, NR 8, 2020

OD REDAKCJI

Szanowni Czytelnicy, Autorzy, Współpracownicy oraz Sympatycy naszych „Zeszytów Naukowych PUNO” – pomimo szalejącej na świecie pandemii koronawirusa COVID-19, my, w tej trudnej rzeczywistości złożyliśmy kolejny, ósmy już numer periodyku.

Z wielką radością oznajmiamy, że 11 października 2019 roku podczas uroczystej inauguracji roku akademickiego 2019/2020, połączonej z obchodami 80. rocznicy powołania do życia Polskiego Uniwersytetu za Granicą (obecnie: Polskiego Uniwersytetu na Obczyźnie) 1939–2019, doktorat *honoris causa* otrzymała prof. dr hab. Halina Taborska. Pani Profesor była Rektorem PUNO w latach 2011–2017. To właśnie dzięki Niej reaktywowaliśmy nasze wydawnictwo. Laudację przygotowała i wygłosiła prof. Ewa Lewandowska-Tarasiuk, kierująca Zakładem Współczesnej Kultury Literackiej i Artystycznej tej szacownej placówki naukowej. Zainteresowanych tą piękną mową, przypominającą wkład uhonorowanej Uczonej w naukę polską, odnoszącą się do jej uniwersalnych wartości humanistycznych, odsyłamy na stronę: Puno.edu.pl/doktorat-honoris-causa-puno-2019/. Gratulujemy Pani prof. Taborskiej tego zaszczytu i cieszymy się, że społeczność akademicka PUNO doceniła Jej badania naukowe oraz wysiłek w zachowanie ciągłości funkcjonowania uczelni, a przede wszystkim w rozwój i pozyskanie młodych współpracowników.

Serdeczne podziękowania składam naszej recenzentce dr hab. Ewie Lidii Danowskiej z Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie, która po raz kolejny pochyliła się krytycznie, z wielką uwagą nad zaproponowanymi przez Redakcję artykułami. Kłaniamy się nisko dr hab. Izabeli Krasieńskiej, prof. UJK za wprowadzenie do bazy danych POL-indexu bibliografii artykułów tomu 7

z 2019 roku oraz dr. Piotrowi Sławińskiemu z Archiwum Państwowego w Sandomierzu za mozolne sukcesywne włączanie poszczególnych numerów do bazy nauk humanistycznych i społecznych CEJSH. Dzięki tym zabiegom rozszerzyliśmy możliwość funkcjonowania naszych artykułów w globalnym obiegu naukowym.

Zawartość numeru ósmego „Zeszytów Naukowych PUNO” jest odzwierciedleniem zainteresowań i pól badawczych autorów poszczególnych tekstów. Tom rozpoczyna artykuł Grażyny Czubińskiej dokumentujący początki powstania Uniwersytetu Polskiego za Granicą w Paryżu, z centralną siedzibą w Bibliotece Polskiej na Wyspie św. Ludwika, który był protoplastą Polskiego Uniwersytetu na Obczyźnie w Londynie. Opisała kontakty polskich uczonych na obczyźnie ze światem akademickim w Wielkiej Brytanii i Stanach Zjednoczonych Ameryki i wszystkie formy aktywności uczonych, których celem stało się podtrzymanie polskiej kultury narodowej w tym trudnym czasie wojennym. Zamieściła w nim bardzo dużo zdjęć, dokumentów źródłowych i archiwalnych. Rozważania Wojciecha Klasa pt. *Studium Historii i Kultury Polskiej w Chicago w latach 1978–1979. Oddział PUNO w Chicago de facto, ale nie de iure* ukazują ciągłość nauki polskiej i determinację w utworzeniu pod koniec lat 70. XX wieku Studium Historii, Ekonomii i Kultury Polskiej pod egidą Polskiego Uniwersytetu na Obczyźnie.

Losy żołnierza Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie, ekonomisty, pedagoga, lektora i tłumacza języka angielskiego – Ignacego Zielińskiego – przypomniano w oparciu o prywatny zbiór dokumentów Jolanta Chwastyk-Kowalczyk i Barbara Radziłowska.

Katarzyna Bzowska-Budd pokusiła się o próbę odpowiedzi na pytanie *Dlaczego brexit? Naukowcy szukają odpowiedzi*. Jako socjolog znakomicie przesłała wyniki badań przeprowadzone przez National Centre for Social Research, NatCen i ich raporty, YouGov z Essex University, naukowców z Warwick University, którzy przeanalizowali dane zebrane przez Understanding Society oraz innych. Artykuł zawiera przegląd tych badań na temat: dlaczego Brytyjczycy opowiedzieli się za opuszczeniem Unii Europejskiej, prowadzonych przez różne ośrodki naukowe.

Prawdziwym rarytasem są *Miejsca do myślenia – Biennale Architektury w Wenecji, odtworzone chaty filozofów i dioramy Marka Rileya* autorstwa Haliny Taborskiej. Autorka wróciła do genezy tej wystawy, bowiem Biennale Architektury w Wenecji obchodzi w roku 2020 swoje 40-lecie (pierwsza Międzynarodowa

Wystawa Architektury pod nazwą „Obecność Przeszłości” odbyła się w dniach 27 lipca – 20 października 1980 roku). Skupiła się na prezentacji przedostatniego Biennale Architektury (24 maja – 25 listopada 2018), na którym tematem wiodącym była „Freespace” – „Wolna przestrzeń”. Opisała wyróżnione prace Brytyjczyków, a także inne niezwykle realizacje przestrzenne prezentujące domy wybitnych filozofów – Ludwiga Wittgensteina (1889–1951), Martina Heideggera (1889–1976) i Theodora W. Adorno (1903–1969).

Część związaną z różnymi perspektywami literackimi reprezentuje aż pięć tekstów. Należą do nich: „*Vade-mecum*”: krytyczny projekt refleksji społecznej (Cyprian Norwid – Stefan Żeromski) Elizy Kąckiej, *Literatura Kornela Filipowicza jako maszyna do myślenia* Justyny Gorzkowicz, *Muzyczne światy w poezji Kazimierza Wierzyńskiego* Ewy Lewandowskiej-Tarasiuk, *Listy Jana Karskiego do Anieli Mieczysławskiej* Eugeniusza S. Kruszewskiego oraz *Open House London w kontekście literaturoznawstwa architektonicznego* Aleksandry Wójtowicz (część I) i Justyny Gorzkowicz (część II). Bardzo nas cieszy, że prof. Kruszewski z Danii o nas nie zapomina i dzieli się swoimi rzetelnymi ustaleniami. Także z radością przyjmujemy aktywność naukową młodych badaczy.

Innym obszarem badawczym obecnym w kolejnych artykułach są refleksje związane z różnymi obszarami kulturowymi, w tym z mniejszościami narodowymi. Teresa Folga-Naidoo opisała *Hinduską kulturę duchową Durbanu*, Joanna Talewicz-Kwiatkowska – *Antycyganizm i programy pomocowe adresowane do Romów w Polsce*, a Joanna Rachwał – *Mniejszości narodowe w niepodległej Polsce w latach 1918–1939*.

Te humanistyczno-społeczne rozważania uzupełniają artykuły: Jarosława Soleckiego, który podjął temat *Krótkiej historii przystanków komunikacji miejskiej w Wielkiej Brytanii na przykładzie dokumentacji fotograficznej*; Mirosława Szczepińskiego, którego interesuje *Proces decyzyjny konsumenta na rynku* oraz tekst w języku angielskim Magdaleny Zegarlińskiej, analizującej seksualność zbrodni w twórczości Davida Lyncha na podstawie dwóch filmów reżysera – *The sexuality of crime in David Lynch’s „Blue Velvet” (1986) and „Lost Highway” (1997)*.

Zachęcamy do zapoznania się z naszym działem recenzji, w którym zamieszczamy cztery krytyczne spojrzenia na publikacje, odnoszące się do spraw najszerzej pojętej emigracji. Jedna z nich jest zwieńczeniem obchodów 80-lecia PUNO, inna – pokłosiem międzynarodowej konferencji naukowej w 50. rocznicę śmierci Kazimierza Wierzyńskiego, która odbyła się na PUNO, pozostałe dwie analizują poszczególne ważne dla polskiej diaspory czasopisma ukazujące się w Wielkiej Brytanii.

OD REDAKCJI

Dział sprawozdawczy uświadomi Czytelnikowi, jakie międzynarodowe projekty naukowo-badawcze (np. TICASS prowadzony w ramach HORIZON 2020 Unii Europejskiej – 2019/2020) są realizowane na PUNO oraz w jakich przedsięwzięciach długofalowych uczestniczą nasi uczeni (np. projekt pod hasłem: „Ośrodek Badań Historii Kobiet” Instytutu Studiów Kobietych, realizowany w ramach programu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego pod nazwą „DIALOG” – lata 2019–2021). Nawiązując do globalnej sytuacji, Mirosław Matyja skomentował *Stosunki chińsko-amerykańskie w kontekście pandemii w 2020 roku*.

JOLANTA CHWASTYK-KOWALCZYK
REDAKTOR NACZELNA